

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode
Croatian Society for Bird and Nature Protection
Poštanska adresa: Gundulićeva 19a; HR-31000 Osijek
tel: +385 31 202 796; mobil: +385 95 909 87 53

Ministarstvo kulture
Uprava za zaštitu prirode
Runjaninova 2
HR-10000 Zagreb

U Osijeku, 21. prosinac 2010.

Predmet: Primjedbe i prijedlozi dopuna Prijedloga izmjena granica Posebnog ornitološkog rezervata Vransko jezero i Jasen – dostavlja se

Poštovani,

Temeljem uvida u Stručnu podlogu za izmjenu granica Posebnog ornitološkog rezervata Vransko jezero i Jasen iz listopada 2010, Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode dostavlja slijedeće primjedbe i prijedloge:

Kao što smo to već napisali u okviru javne rasprave po istom predmetu tijekom 2007. godine, Vransko jezero je trenutno jedno od 23 međunarodno važnih i priznatih Ornitološki značajnih područja (Important Bird Area = IBA) u Hrvatskoj (www.birdlife.org), koje istovremeno zadovoljava kriterije za uvrštanje na listu Vlažnih područja od međunarodnog značaja, osobito kao staništa ptica močvarica temeljem odredbi Ramsarske konvencije (www.ramsar.org). Granice IBA područja trenutno se ne poklapaju s granicama zaštićenog područja Parka prirode i Posebnog ornitološkog rezervata Vransko jezero jer one uključuju dijelove nezaštićenih područja u njegovoj neposrednoj blizini. Razlika u granicama IBA područja i Parka prirode nastala je zbog toga jer se granice međunarodno značajnog područja za ptice određuju na način da uključuju područja i staništa koja osiguravaju opstanak populacijama ptica tijekom svih njihovih faza života: gniježdenja, ishane, odmora i zimovanja.

Stoga treba pohvaliti sve napore Uprave za zaštitu prirode i nadležnog Ministarstva koji teže proširivanju granica zaštićenog područja Vranskog jezera kako bi se u njega uključila sva staništa važna za ciljne populacije ptica ovog dijela mediteranske Hrvatske.

Međutim, ovaj prijedlog izmjena granica Posebnog ornitološkog rezervata Vransko jezero je još neprihvatljiviji (gori) od prijedloga izmjena granica iz 2007. godine, a iz kronologije događaja jasno je da se do ovog novog (2010) prijedloga nije došlo na temelju znanstveno-stručnih argumenata, već ponovno na temelju politikanstva i sprege državnih činovnika i lokalnih čelnika u svrhu prihvatnih interesa koji u konačnici idu na štetu prirodnih vrijednosti i bogatstva RH, kao i lokalnog stanovništva.

Radi lakšeg rješavanja tzv. „problem“ izmjena granica Posebnog ornitološkog rezervata Vransko jezero potrebno je podijeliti u tri pod-cjeline:

a) legalizacija ilegalne gradnje na lokalitetu Majdan

Osnovni motiv za izmjene granica POR Vransko jezero je nesumnjivo pokušaj legalizacije bespravne gradnje na lokalitetu Majdan do koje je došlo zbog potpunog nefunkcioniranja pravne države i njenih tijela (osobito građevinske inspekcije i ureda državne uprave), nepoštivanja zakonskih propisa, te osobnih interesa lokalnih općinskih čelnika i drugih fizičkih i pravnih osoba.

U primjedbama iz 2007. godine (u prilogu) Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode je bilo protiv legalizacije ovih objekata iz čisto principijelnih razloga - kršenje zakonskih propisa RH se ne smije dozvoljavati, niti „honorirati“ u daljnjem postupku.

Smatramo da pravna država treba funkcionirati na dobrobit svih, a ne privilegiranih pojedinaca (a ovo je jedan lijepi primjer da li će i na koji način ona funkcionirati), te da postoje rješenja i mehanizmi kojim se ovaj problem može riješiti:

- poduzimanje odgovarajućih prekršajnih i kaznenih prijava protiv općinskih čelnika koji su samovoljno inicirali proglašavanje područja Majdana građevinskom zonom, njegovu parcelizaciju i prodaju tih parcela
- financijsko i materijalno obeštećenje pravnih i fizičkih osoba koje su na području Majdana bile prevarene, te su sagradile svoje objekte, uključujući izgradnju zamjenskih objekata na lokacijama gdje je gradnja dozvoljena
- pokretanje postupka vraćanje Majdana u prvobitno stanje, uključujući odgovarajuće izmjene lokalnih prostornih planova

Također je danas evidentno da je dio Majdana nelegalnom gradnjom devastiran, te da na tom području nema prirodnih vrijednosti zbog kojih je proglašen posebnim ornitološkim rezervatom. Stoga je zakonski moguće ukinuti dosadašnji status zaštite na području Majdan, te ga prevesti u niži oblik zaštite – park prirode.

Iako je legalizacija ilegalne gradnje moguća (jer nitko normalan nema ništa protiv lokalnih ljudi koji su prevareni), ovim postupkom se otvara pitanje daljnje izgradnje na preostalim građevinskim česticama (ukupno njih 20, na kojima još nema izgrađenih objekata). Što će državna tijela učiniti ako se, suprotno očekivanjima, na njima nastavi ilegalna izgradnja? Na koji način će državna tijela argumentirati da je nelegalna izgradnja postojeće dvije kuće danas legalna, a izgradnja novih kuća ilegalna? Da li će te buduće novoizgrađene objekte srušiti (ili će ih legalizirati)? Da li će izvršna vlast od općine Pakoštane putem prekršajnih postupaka i odredbi Zakona o zaštiti prirode „naplatiti“ vrijednost prouzročene štete prirode?

Smatramo da bi Vlada RH i nadležno Ministarstvo trebalo jako dobro razmotriti posljedice svojih odluka, te bi odluku o ukidanju zaštite u statusu posebnog ornitološkog rezervata na području Majdan trebalo dodatno „vezati“ uz pokretanje kaznenih prijava protiv onih fizičkih i

pravnih osoba koje su do ovog problema dovele, kao i uz nužne izmjene prostorno-planskih dokumenata.

b) proširenje granica POR Vransko jezero

Smanjenje površine POR Vransko jezero u području Majdan ovim prijedlogom se nastoji **kompenzirati** njegovim proširenjem na manjem dijelu područja Jasen. Međutim, ovo rješenje nije stručno utemeljeno.

Kao što i u Stručnoj podlozi piše temeljnu vrijednost predstavlja prostrani tršćak, te poplavne livade koje se na njega nastavljaju, pri čemu ova staništa služe kao gnijezdilišta, hranilišta i odmorišta pticama močvaricama.

Kada bi se promjenu granica rezervata željelo kompenzirati na temelju znanstveno-stručnih kriterija i ciljeva zaštite, onda bi se zaštita trebala proširivati na ista i slična staništa (a ne na intenzivno obrađivane oranice). Drugim riječima, predlažemo da se kompenzacija za gubitak područja Majdan izvrši na način da se posebni rezervat proširi na način da obuhvati preostale tršćake duž sjeverne obale Vranskog jezera (slika 1), uključujući zaštitni pojas na otvorenoj vodi postavljen na 500 metara.

Slika 1. Prijedlog proširenja Posebnog zoološkog rezervata Vransko jezero (crveno)

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode
Croatian Society for Bird and Nature Protection
Poštanska adresa: Gundulićeva 19a; HR-31000 Osijek
tel: +385 31 202 796; mobil: +385 95 909 87 53

Jednako tako, postojeći Posebni zoološki rezervat bi trebalo proširiti zapadno od ceste Biograd – Vrana kako bi obuhvatile prirodno najvrijednije poplavne livade i vlažne travnjake na predjelu Baštijun koje još nisu predmet poljoprivredne proizvodnje, a koje se već danas nalaze u ekološkoj mreži. Iz priloženog obrazloženja potpuno je nejasno iz kojih razloga su ove površine ispuštene iz prijedloga zaštite, iako je nama potpuno jasno da se ponovno želi pogodovati pojedincima (izgradnja golf igrališta Baštijunski Brig) nauštrb općeg i javnog dobra.

c) uključivanje predjela Jasen i dijela Vranskog polja (Vranskih blatija) u sustav zaštićenog područja

Predjel Jasen i dijela Vranskih blatija predstavlja onaj dio Ornitološki značajnog područja koji danas ne uživa primjerenu zakonsku zaštitu, te **podržavamo sve napore da se ovo područje proglasi zaštićenim**.

Međutim, planirano proširenje na samo nekoliko intenzivno obrađivanih parcela (iako slabe proizvodne sposobnosti) ne predstavlja mjeru koja bi bila utemeljena na znanstveno-stručnim osnovama.

Stoga predlažemo proširenje zaštićenog područja parka prirode Vransko jezero na dio istočni Vranskog polja (Vranskih blatija) na kojem se još uvijek nalaze travnjaci, pašnjaci i većinom ekstenzivan način poljoprivredne proizvodnje, i koji podržava još uvijek značajan dio biološke raznolikosti ovog područja (slika 2). Međutim, ovaj prostor ne zadovoljava kriterije za proglašenje u kategoriji ornitološkog rezervata, već bi trebao biti zaštićen u kategoriji parka prirode – zaštićenog područja koje promovira suživot lokalnog stanovništva i prirode.

Navedenim proširenjem zaštićenog područja osigurati će se preduvjeti za kvalitetniju zaštitu cjelokupnog Vranskog jezera – od kontrole eksploatacije vode i upravljanja vodnim resursima, kontrole upotrebe sredstava za zaštitu bilja u poljoprivrednoj proizvodnji, osiguravanja odgovarajućih hranilišta za ptice močvarice iz posebnog zoološkog rezervata, do osiguravanja potencijala za održivi razvoj lokalnog stanovništva putem projekata ekološki prihvatljive poljoprivredne proizvodnje i razvoja ekoloških vidova turizma.

Slika 2. Predloženo proširenje zaštite na područje Vranskog polja u kategoriji Parka prirode (crveno)

Na osnovu svega navedenog, Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode se **protivi planiranoj izmjeni granica** Posebnog ornitološkog rezervata Vransko jezero jer:

- nije utemeljeno na znanstveno-stručnim razlozima već na politikanstvu i interesnom povezivanju dijela državne i lokalne samouprave, te privatnih interesa
- predložena rješenja ne osiguravaju planirane ciljeve zaštite i opstanka ugroženih i rijetkih populacija ptica (i drugih organizama vezanih uz vlažna i močvarna staništa)
- predložena legalizacija bespravne gradnje bez kažnjavanja odgovornih potiče daljnje uništavanje prirodnih dobara širom Republike Hrvatske

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode
Croatian Society for Bird and Nature Protection
Poštanska adresa: Gundulićeva 19a; HR-31000 Osijek
tel: +385 31 202 796; mobil: +385 95 909 87 53

Međutim, Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode **podržava izmjene granica Posebnog ornitološkog rezervata i Parka prirode Vransko jezero ako će one u cijelosti uključiti staništa i područja** koja će osigurati planirane ciljeve zaštite i opstanka ugroženih i rijetkih populacija ptica (i drugih organizama vezanih uz vlažna i močvarna staništa), a kako je predloženo u ovom dokumentom.

S poštovanjem

Tibor Mikuska, dipl.ing. biologije-ekologije

U prilogu:

1) Primjedbe HDZPP na Prijedlog izmjena granica POR Vransko jezero iz srpnja 2007. godine

C/c:

- 1) Vlada RH
- 2) Državni zavod za zaštitu prirode
- 3) JU PP Vransko jezero
- 4) Nevladine udruge - svima na koje se odnosi
- 5) Mediji - svima na koje se odnosi